

лихоманки денго, за взаємодію з місцевими медичними інститутами та лікарнями, міжнародними неурядовими організаціями, що займаються сферою охорони здоров'я. Спочатку така програма була зосереджена на провінції Ачех. Пізніше програму розгорнули і в інших провінціях Індонезії та в інших постраждалих країнах з подібним кліматом.

Безпосередня потреба в медичних засобах, діагностичному обладнанні, профілактичних матеріалів була задоволена при координації між установами ООН, міжнародними організаціями та донорами. Постачання ліків і засобів профілактики відбулося в провінції Ачех дуже швидко. Стандартизовані матеріали хвороби були надані для всі партнерів за допомогою ретельної системи розподілу. При чому у випадку постачання матеріалів із терміном придатності, який скоро підходить до кінця, міжнародні організації своєчасно проводили заміну медикаментів на нові.

Фактично саме боротьба з інфекціями стала найуспішнішою сферою гуманітарної діяльності ООН у подоланні наслідків стихії у 2004 році. Перш за все варто зазначити, що успіх у зупиненні розповсюдженні малярії пов'язаний із чіткою системою оцінки потреб населення, розроблених при активній взаємодії всіх учасників процесу. Крім того було чітко розмежовано сфери компетенції між ВООЗ та ініціативою MENTOR.

Попри значну кількість огріхів при подоланні наслідків цунамі, дана операція мала визначальний вплив на розвиток механізмів та інструментів ООН з ліквідації наслідків природних катастроф, адже значна кількість постраждалих країн дозволила здійснювати абсолютно різні програми та впроваджувати відмінні механізми взаємодії між гуманітарними акторами і відповідних країн. В результаті ООН у майбутньому почала застосовувати найкращі з випробуваних ініціатив під час подолання наслідків стихії.

Список використаних джерел

1. Couldrey M., Morris T. Tsunami learning from humanitarian response. Forced migration review special issue July 2005. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.fmreview.org/FMRpdfs/Tsunami/full.pdf>
2. Creti P., Jaspars S. Cash Transfers in Emergencies. – Oxfam Skills & Practice series, trial edition, 2005. – 234 p.
3. Czerwinski Stanley J. Disaster Recovery: Past Experiences Offer Insights for Recovering from Hurricanes Ike and Gustav and Other Recent Natural Disasters/ Czerwinski Stanley J. – DIANE Publishing, 2009. – 36 p.
4. Delivering the Goods: Rethinking Humanitarian Logistics', Forced Migration Review, 18, [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.fritzinstitute.org/PDFs/FMR18/fmr18%20final.pdf>
5. Logistics and the Effective Delivery of Humanitarian Relief, Anisya Thomas. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.fritzinstitute.org/PDFs/Programs/Tsunami-Logistics0605.pdf>
6. Mizan B. LESSONS LEARNED AND CHANGES AFTER ACEH TSUNAMI 26.12.2004 [Electronic resource] /B. F. Bisri Mizan. – Access mode: https://www.academia.edu/2039639/Lessons_and_Changes_after_Aceh_Tsunami_26.12.2004
7. OCHA (2005). United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs Situation Report No.20. Retrieved Jan 24, 2005. [Electronic resource]. – Access mode: [http://www.reliefweb.int/rw/fullMapsSa.nsf/luFullMap/EOD42F42C13D359385256F9300789673/\\$File/hwtsu_sitrep20_200105.pdf](http://www.reliefweb.int/rw/fullMapsSa.nsf/luFullMap/EOD42F42C13D359385256F9300789673/$File/hwtsu_sitrep20_200105.pdf)
8. Tsunami Evaluation Coalition. Joint evaluation of the international response to the Indian Ocean tsunami: Synthesis Report. London: TEC. [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.tsunami-evaluation.org/The+TEC+Synthesis+Report/Full+Report.htm>

Tkach T. Y., PhD student International Organizations and Diplomatic Service Chair, Institute of International Relations, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine, Kiev), may-t@mail.ru

The UN humanitarian action to overcome the impacts of tsunami in the Indian ocean in 2004

Given the increasing frequency of natural disasters, tools and mechanisms of the UN actions to overcome the impacts of natural disasters are improving. Tsunami that struck in 2004 was unprecedented in scale of destruction and, has attracted the attention of many researchers from different fields of science. The article traces a set of actions by the UN during operation after tsunami in 2004. Emphasis is placed on existing mechanisms of cooperation and coordination among international organizations, national governments and countries providing assistance. An integrated approach to the study of the United Nations action after the tsunami in the Indian Ocean let explore the main gaps in the existing mechanisms, identify the most efficient programs that were used by the United Nations and later became a common practice during humanitarian operations. Using comparative method the author explores the features of the humanitarian operation in different countries and determines the level of involvement of the UN agencies in the planning of these operations and makes an effort to determine the relationship between the level of involvement of UN experts and success of operation.

Keywords: humanitarian action, the United Nations, natural disasters, OCHA, South Asia, East Africa.

Tkach T. Ya., аспирантка кафедри міжнародних організацій і дипломатическої служби, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), may-t@mail.ru

Гуманітарна діяльність ООН по преодолению последствий цунами в Индийском океане 2004

С увеличением частоты возникновения стихийных бедствий, совершенствуются инструменты и механизмы деятельности ООН по преодолению последствий стихии. Цунами 2004 года, беспрецедентное по масштабам разрушения стихийное бедствие, привлекло внимание многих исследователей из разных областей науки. В статье исследуется комплекс действий, к которым прибегла ООН в операции по ликвидации последствий цунами в 2004 году. Основное внимание уделено существующим механизмам взаимодействия и координации между международными организациями, национальными правительствами и странами, оказывающими помощь. Комплексный подход к исследованию деятельности ООН после цунами в Индийском океане позволяет выделить главные проблемы в существующем механизме, исследовать самые эффективные программы, которые были задействованы ООН и в дальнейшем стали общепринятой практикой во время гуманитарных операций. Благодаря сравнительному методу автор исследует особенности проведения гуманитарной операции в разных странах и определяет уровень привлечения агентств ООН к планированию этих операций и пытается определить зависимость между уровнем привлечения экспертов ООН и успешностью проведения операций.

Ключевые слова: гуманитарная деятельность, ООН, стихийные бедствия, УКГВ, Южная Азия, Восточная Африка.

* * *

УДК 327.7(5–12)

Холод І. Ю.
аспірант відділу історії країн Азії і Африки,
Інститут всесвітньої історії НАН України
(Україна, Київ), dorianwilde@ukr.net

Становлення колективного безпекового механізму "АДММ+" у Східній Азії

Проаналізовано процес створення форуму міністрів оборони у рамках "АДММ+" за участі десяти держав АСЕАН та їхніх восьми основних "партнерів з діалогу" – Австралії, Індії, КНР, Нової Зеландії, Південної Кореї, Росії, США та Японії. Досліджено еволюцію ідеї "АДММ+", яка є одним із механізмів розбудови Політико-безпекового співтовариства АСЕАН до 2015 р. Автор розкриває перспективи і перешкоди на шляху діяльності цього багатостороннього безпекового механізму у Східній Азії протягом усього періоду його існування – з 2010 до 2015 рр. Аналізуються процеси колективного вирішення державами-учасницями нетрадиційних викликів регіональної безпеки (подолання наслідків стихійних лих, морська безпека, боротьба з тероризмом), потенціал форуму "АДММ+" щодо розв'язання територіальних суперечок у Східно-Китайському та Південно-Китайському морі, і його співвідношення з іншими безпековими механізмами у Східній Азії – Регіональним форумом АСЕАН та "Діалогом Шангері-Ла". Для визначення перспектив політичної та безпекової взаємодії зазначених країн використовуються хронологічний, порівняльний та системний методи. Робиться висновок, що форум "АДММ+" є достатньо конкурентоспроможним та має потенціал стати провідною моделлю регіональної інтеграції у сфері безпеки, що зумовлюється такими факторами: 1) розвинутою організаційною структурою форуму та націленістю його учасників на практичну реалізацію спільних проєктів; 2)

представленістю у "АДММ+" основних регіональних гравців (КНР, США та Японії) та можливістю ефективного залучення всіх учасників до програм співробітництва.

Ключові слова: Східна Азія, АСЕАН, "АДММ+", "партнери з діалогу" АСЕАН, Регіональний форум АСЕАН, "Діалог Шангері-Ла".

Підґрунтям механізму багатосторонньої кооперації у сфері безпеки "АДММ+" у Східній Азії став запуск у травні 2006 р. постійних зустрічей міністрів оборони АСЕАН (АДММ; англ. ASEAN Defence Ministers Meeting, ADMM). Створення таких нарад було продиктовано планами членів Асоціації щодо розбудови Політико-безпекової спільноти АСЕАН до 2015 р., що закріплено у Другій Балійській декларації згоди 2003 р. та В'єтнамському плані дій 2004 р. Однією з основних цілей АДММ, що були визначені у першому спільному прес-релізі міністрів, проголошувалось посилення співробітництва між країнами-учасниками Асоціації у галузях оборони та безпеки, а також активне залучення до співпраці "партнерів з діалогу" АСЕАН [1]. Така стратегія передбачала втілення у життя нової концепції АСЕАН – "військової дипломатії", – що націлена на встановлення позитивних та продуктивних відносин між регіональними військовими лідерами, які засновані на взаємній довірі, а не сприйнятті інших держав у якості потенційної загрози [2, с. 7]. Відповідно, АДММ постала як "відкрита, гнучка та зовнішньо орієнтована" структура, що має сприяти стабільному та мирному розвитку у регіоні [1].

Вже на другій зустрічі міністрів оборони країн АСЕАН, що відбулась у листопаді 2007 р. у Сінгапурі, учасниками було ухвалено спеціальний Протокол до концепції АДММ у якому встановлювалась потреба розширення цієї структури за рахунок "партнерів з діалогу" АСЕАН, а також підписано Угоду стосовно цієї концепції, яка отримала назву "АДММ+" (англ. ASEAN Defence Ministers Meeting Plus, ADMM+) [3]. У документі про "АДММ+" окреслювались основні переваги для членів Асоціації від розширення безпекової кооперації у рамках АДММ, а саме: 1) збільшення ефективності у боротьбі з нетрадиційними загрозами, такими як тероризм та стихійні лиха, у якій кооперація АСЕАН з іншими державами Східної Азії визнавалась незамінною; 2) набуття нового досвіду країнами Асоціації у співробітництві з "партнерами з діалогу" та збільшення ресурсних можливостей при вирішенні безпекових проблем; 3) закріплення за АСЕАН провідної ролі у багатосторонній співпраці у цій сфері [4].

Ключовим мотивом до формування "АДММ+" було збереження за АСЕАН центральної ролі у процесах регіональної інтеграції у безпековій сфері. По-перше, за учасниками АДММ, що проголошувався "рушійною силою" майбутнього форуму, встановлювалось право визначати сфери та рівні співробітництва АСЕАН із зовнішньорегіональними державами. По-друге, заяви на отримання членства у "АДММ+" мали подаватись до Голови АДММ – міністра оборони однієї з країн Асоціації, яка є головуючою протягом певного року. Ці подання мають розглядатись всіма учасниками АДММ, а рішення стосовно прийняття нових країн до "АДММ+" має прийматись методом консенсусу всіх сторін. По-третє, чинний Голова АДММ також очолює форум "АДММ+". Основними нормами кооперації у

рамках розширеної структури визначались принципи т.зв. "шляху АСЕАН", зокрема невтручання у внутрішні справи, консенсус у процесі прийняття рішень, рівність усіх сторін та повага до національного суверенітету. Окремо у концепції "АДММ+" зазначалось, що запланована структура постане форумом з безпеки та оборони, а не військовим альянсом [4].

Питання щодо потенційних членів форуму "АДММ+" було вирішено на третій зустрічі міністрів оборони країн-учасниць АСЕАН у лютому 2009 р. у Таїланді. У прийнятому документі "Принципи участі у АДММ+" були встановлені три критерії для країн-претендентів: 1) держава-позивач має бути "партнером з діалогу" АСЕАН; 2) наявність суттєвих зв'язків з міністерствами оборони країн-членів АДММ; 3) націленість на кооперацію з учасниками АДММ у посиленні регіональної безпеки та розвитку оборонного потенціалу регіону [5]. Помітну роль у прискоренні процесу формування "АДММ+" відіграли представники В'єтнаму, які запропонували провести першу розширену зустріч міністрів оборони країн Східної Азії у Ханой. Того ж року, під час обговорення організаційних питань майбутнього форуму на ретриті міністрів АДММ, В'єтнам висунув ідею запросити до "АДММ+" вісім основних "партнерів з діалогу" Асоціації – Австралію, Індію, КНР, Нову Зеландію, Південну Корею, Росію, США та Японію [2, с. 12]. Ця пропозиція в'єтнамської сторони була підтримана іншими учасниками зустрічі.

У 2010 р. В'єтнам, який був Головою АСЕАН того року, продовжив активно розробляти концепцію нового безпекового форуму. Така позиція Ханой обумовлювалась необхідністю вирішення безпекової проблеми, що пов'язана з територіальними суперечками у Південно-Китайському морі. З огляду на односторонні та іноді агресивні дії КНР у питанні приналежності Парацельських островів та архіпелагу Спратлі, В'єтнам розраховував включити цю проблему до порядку денного "АДММ+", до якого окрім КНР мали увійти США.

Відповідно, на четвертій зустрічі АДММ у травні 2010 р. у Ханой було прийнято два важливі документи, що стосувались форми та складу, а також умов і процедур роботи майбутнього форуму. В Угоді щодо конфігурації та складу "АДММ+" міністри оборони країн АСЕАН, не обмежуючись існуючими форматами "АСЕАН+1" та "АСЕАН+3", затвердили формат "АСЕАН+X" (x – довільна кількість країн), що мав бути застосований у новій структурі кооперації. На думку учасників зустрічі, така конфігурація сприяє формуванню збалансованого складу учасників та представленості різних позицій, що є необхідним для ефективного вирішення міжнародних безпекових проблем. Також у цій угоді міністри оборони АДММ офіційно запросили вісьмох "партнерів з діалогу" АСЕАН долучитись до створення "АДММ+" [6]. У другому Договорі щодо умов та процедур діяльності було визначено частоту зустрічей у рамках "АДММ+", що мали відбуватись раз на три роки, одразу після наради міністрів оборони АСЕАН. Окрім цього було вирішено створити декілька робочих груп, які б займались вирішенням конкретних питань, особливо у сфері нетрадиційної безпеки [7]. Таке детальне

узгодження організаційних елементів майбутнього форуму свідчило про намір АСЕАН інституціоналізувати структуру “АДММ+” та створити механізм практичного вирішення конкретних безпекових проблем, на противагу репутації Регіонального форуму АСЕАН (АРФ) як “декларативної організації”. Більш того, статус “офіційного” багатостороннього діалогу “АДММ+”, мав змістити з провідних позицій у регіоні “Діалог Шангри–Ла”, у якому країни АСЕАН не займають центральну роль та не можуть впливати на процес формування тематики зустрічей.

12 жовтня 2010 р. у Ханой відбулась урочиста зустріч “АДММ+”, що стала першим офіційним багатостороннім заходом у рамках якого зустрілись міністри оборони країн АСЕАН та вісім представників “партнерів з діалогу”, зокрема голови міністерств США Р. Гейтс та КНР Лян Гуанлі. Попри намір В’єтнаму обговорити у рамках зустрічі проблему загострення протиріч у Південно–Китайському морі, основну увагу учасники форуму приділили розгляду нетрадиційних викликів безпеки у Східній Азії. Зважаючи на порушені теми діалогу міністри “АДММ+” домовились створити п’ять експертних робочих груп, що займаються розробкою практичних заходів кооперації у таких сферах: гуманітарна допомога та подолання наслідків стихійних лих; морська безпека; миротворчі операції; боротьба з тероризмом; військова медицина. Додатково у рамках форуму було сформовано механізм зустрічей вищих посадових осіб міністерств оборони “АСЕАН+” (АДСОМ+; англ. ASEAN Defence Senior Officials Meeting Plus, ADSOM+), що є відповідальними за втілення спільних угод міністрів “АДММ+” [8].

Характерною рисою діяльності робочих груп “АДММ+” є практика спів–головування відповідно до якої кожна групу очолює одна країна–учасник АСЕАН та держава зі списку “партнерів з діалогу”. На першій зустрічі міністрів оборони було вирішено, що у групі з гуманітарної допомоги та подолання наслідків стихійних лих головуватимуть В’єтнам та КНР; у групі з морської безпеки – Малайзія та Австралія; з миротворчих операцій – Філіппіни та Нова Зеландія; з контртероризму – Індонезія та США; з військової медицини – Сінгапур та Японія [9]. Для певних учасників форуму, особливо КНР та В’єтнаму, така тісна кооперація у межах однієї робочої групи стала першим досвідом тривалої взаємодії у сфері безпеки. У свою чергу, це має зменшити вороже сприйняття між країнами, посилити взаємодовіру та сформувати комплексне бачення безпекових проблем у регіоні.

Акцент на питаннях нетрадиційної безпеки вказує на бажання учасників “АДММ+” оминати “чутливі” безпекові проблеми у Східній Азії. Зрозуміло, що обговорення заходів щодо гуманітарної допомоги або розвитку військової медицини виключає можливість будь–яких конфліктів у рамках форуму. Натомість більш “гострі” питання стосовно територіальних суперечок між КНР та чотирма країнами АСЕАН (Бруней, В’єтнам, Малайзія та Філіппіни), а також між Китаєм та Японією, Республікою Кореєю та Японією, Індією та КНР залишаються нерозглянутими. Це, у свою чергу, ставить під сумнів ефективність роботи “АДММ+” при вирішенні конкретних безпекових

проблем. З іншого боку, внесення питань Південно–Китайського моря до тематики форуму мало всі шанси стати на перешкоді його розвитку, з огляду на спротив Пекіну розглядати ці проблеми у багатосторонньому форматі.

Паралельно з початком роботи експертних груп у рамках “АДММ+”, помітною у 2011–2013 рр. стала тенденція посилення зв’язків міністрів оборони АСЕАН з їхніми колегами з КНР та США. У травні 2011 р., за ініціативи Пекіну, відбулась перша неформальна зустріч учасників АДММ з міністром оборони КНР Лян Гуанлі. Наступного року, перед шостою нарадою АДММ у Пномпені (Камбоджа), Лян Гуанлі ще раз зустрівся з міністрами країн Асоціації, а у 2013 р. його наступник – генерал Чан Ванцюань запропонував проводити регулярні офіційні зустрічі у форматі “АДММ+КНР”. У свою чергу, міністр оборони США Л. Панетта був присутній на ретритах АДММ у 2011–2012 рр., а у серпні 2013 р. зустріч військових лідерів АСЕАН відвідав новий міністр оборони США Ч. Хейгел. До того ж, на черговій сесії “Діалогу Шангри–Ла” у червні 2013 р. Ч. Хейгел висунув ідею провести наступну зустріч “АДММ+США” у 2014 р. на Гаваях [10, с. 2–3]. Така активізація співробітництва країн–учасниць АСЕАН з КНР та США потенційно може втілитись у створенні нового формату взаємодії у сфері безпеки – “АДММ+1”. Однак наслідки цього процесу є достатньо суперечливими, оскільки це може спричинити негативну реакцію інших шести “партнерів з діалогу” АСЕАН, які не матимуть такого механізму кооперації. Відповідно, важливим питанням для АСЕАН є узгодження власних партнерських зобов’язань з зовнішньорегіональними державами та встановлення такого балансу сил, який би сприяв подальшому розвитку багатосторонньої структури “АДММ+”, без створення закритих угруповань.

Найбільшим досягненням форуму “АДММ+” за три роки його існування стало проведення у червні 2013 р. у Брунеї перших спільних тренувань з гуманітарної допомоги і подолання наслідків стихійних лих, а також з військової медицини. Метою заходу, у якому були задіяні 3200 військовослужбовців, сім кораблів та п’ятнадцять гелікоптерів, була підготовка до конкретних операцій з використанням військових сил країн–учасниць. Пошуково–рятувальні, інженерні та військово–медичні команди країн “АДММ+” прийняли участь у маневрах, що були націлені на налагодження кооперації у випадку землетрусів та повені, зокрема у проведенні евакуації постраждалих та доставки допомоги до вражених стихійним лихом регіонів. Активну участь у навчаннях прийняли вісім “партнерів з діалогу” АСЕАН: США залучили до колективних вправ вантажні кораблі власних ВМС, КНР – госпітальне судно, а від Японії були присутні більше 300 військових [11]. Такі маневри учасників форуму стали найбільшим заходом в історії регіону у сфері безпеки та оборони, що засвідчило про потенціал “АДММ+” постати механізмом практичної кооперації у Східній Азії. Додатково у 2013 р. у рамках форуму були проведені контртерористичні тренування в Індонезії та навчання у галузі морської безпеки в Австралії. Останні вчення у рамках робочої групи з миротворчих операцій відбулись у лютому 2014 р. у Манілі (Філіппіни) [12].

Важливими для організаційного становлення “АДММ+” стали результати другої зустрічі учасників форуму, що відбулась 29 серпня 2013 р. у Бандар-Сері-Бегавані (Бруней). З огляду на принцип ротації співголозування у експертних робочих групах у 2013 р. були затверджені нові голови п’яти основних напрямків кооперації: Лаос та Японія у групі з гуманітарної допомоги та подолання наслідків стихійних лих; Бруней та Нова Зеландія – морська безпека; Сінгапур та Австралія – контртероризм; Камбоджа та Південна Корея – миротворчі операції; Таїланд та Росія – військова медицина [13]. Також за ініціативи представників Ханюю було створено шосту робочу групу з розмінування, за координацію діяльності якої відповідають В’єтнам та Індія. Однак інші шість країн “АДММ+” – Індонезія, КНР, Малайзія, М’янма, Філіппіни та США, – не очолили жодної експертної групи. Відповідно, для того щоб повною мірою залучити до співпраці всіх учасників, у рамках форуму мають бути створені ще три нові групи. Потенційними сферами для цих груп можуть стати військово-промислова індустрія, оборонна кооперація та військово-матеріально-технічне забезпечення. Саме у цих галузях міністри оборони країн АСЕАН у 2013 р. домовились посилити співробітництво [10, с. 5].

Іншим зрушенням в еволюції “АДММ+” стало збільшення частоти зустрічей міністрів оборони, які мають проводитись кожні два роки. Організація наступного третього форуму запланована на 2015 р. у Малайзії [14]. Також у 2013 р. було обговорено питання подальшого розширення форуму, зважаючи на рекомендації певних учасників “АДММ+” включити Канаду до його складу. Міністри оборони країн АСЕАН відхилили цю пропозицію, аргументуючи це тим, що у найближчі роки необхідно сконцентруватись на посиленні відносно нового механізму безпекової кооперації, а не на збільшенні кількості його членів [10, с. 5].

Останнім важливим рішенням стосовно подальшої роботи “АДММ+” стало прийняття на восьмій зустрічі міністрів оборони країн-учасниць АСЕАН у травні 2014 р. Додаткового протоколу до угод про створення АДММ і “АДММ+”. У цьому документі “АДММ+” визнається основним механізмом співробітництва країн Асоціації з зовнішньорегіональними державами у сфері безпеки. Створення ж численних вузьких угруповань, на думку учасників АСЕАН, може стати перешкодою на шляху розвитку форуму та обмежити можливості вільного діалогу та взаємних консультацій між країнами “АДММ+” [15]. Тобто, ініціативи КНР та США щодо організації окремих безпекових діалогів у форматі “АДММ+1” підтримки серед членів АСЕАН не отримали. Це свідчить про бажання країн Асоціації сформувати міцну багатосторонню структуру у сфері безпеки, результати діяльності якої не розмивались та не дублювались би роботою вузьких груп.

Актуальним питанням розвитку “АДММ+” є його співвідношення з іншими колективними безпековими механізмами у Східній Азії – Регіональним форумом АСЕАН та “Діалогом Шангрі-Ла”. Не зважаючи на відмінності в обставинах походження, структурі та кількості учасників у вказаних форумах, їхні цілі та основні напрямки співробітництва є подібними. Тобто,

для ефективної діяльності кожної зі схем необхідно розділити сфери праці, що б не накладались одна на одну. Станом на 2014–2015 рр. форум “АДММ+” є достатньо конкурентоспроможним та має потенціал стати провідною моделлю регіональної інтеграції у сфері безпеки. По-перше, організаційна структура “АДММ+” є більш розвинутою, ніж у АРФ та “Діалозі Шангрі-Ла”, з огляду на роботу у рамках форуму експертних груп, які, у першу чергу, націлені на практичну реалізацію проєктів та проведення військових тренувань. По-друге, кількісний склад форуму є вдалим балансом між представленістю у “АДММ+” основних регіональних гравців та можливістю ефективного залучення всіх учасників до програм співробітництва. По-третє, привабливість “АДММ+” серед країн Східної Азії обумовлюється використанням у його роботі принципів “шляху АСЕАН”, які є комфортними для провідних сил регіону. Підтвердженням цього є постійна присутність на зустрічах членів форуму міністра оборони КНР, у той час як у “Діалозі Шангрі-Ла” Китай, як правило, представляють голова відділу іноземних справ міністерства оборони та вищий офіцерський склад [2, с. 15–16].

Зважаючи на невеликий період діяльності форуму “АДММ+” окреслювати його недоліки та проблеми діяльності поки що зарано. Проте, якщо учасники форуму дійсно націлені створити дієвий механізм вирішення безпекових проблем у регіоні, до тематики зустрічей міністрів оборони мають бути внесені питання територіальних суперечок у Східно-Китайському та Південно-Китайському морі. Звісно, що проблема спірних островів навряд чи може бути вирішена у рамках “АДММ+”. Однак форум може постати важливим інструментом налагодження конструктивного діалогу між учасниками диспутів та встановлення норм і правил поведінки, особливо у сфері морської безпеки. Відповідно, перспективи розвитку “АДММ+” залежать від бажання його членів сформувати атмосферу довіри між собою, зокрема у “чутливих” безпекових питаннях у Східній Азії.

Список використаних джерел

1. Joint Press Release of the Inaugural ASEAN Defence Ministers’ Meeting Kuala Lumpur, Kuala Lumpur, 9 May 2006 [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister’s Meeting website. – Access mode: <http://bit.ly/1q0veDQ>
2. Shoji T. ASEAN Defense Ministers’ Meeting (ADMM) and ADMM Plus: A Japanese Perspective [Electronic resource] / The National Institute for Defense Studies website. – Access mode: http://www.nids.go.jp/english/publication/kiyo/pdf/2013/bulletin_e2013_2.pdf
3. Protocol to the Concept Paper for the Establishment of the ADMM, adopted the 2nd ADMM, Singapore, 13–15 November 2007 [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister’s Meeting website. – Access mode: <http://bit.ly/1odBRP4>
4. Concept Paper on ADMM-Plus, adopted at the 2nd ADMM, Singapore, 13–15 November 2007 [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister’s Meeting website. – Access mode: https://admm.asean.org/dmdocuments/4.%20Annex%20G_ADMM-Plus%20Concept%20Paper.pdf
5. Concept Paper on ADMM-Plus Principles for Membership, adopted at the 3rd ADMM, Pattaya, 25–27 February 2009 [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister’s Meeting website. – Access mode: <http://bit.ly/1naazcL>
6. Concept Paper on ADMM-Plus Configuration and Composition, adopted at the 4th ADMM, Ha Noi, 11 May 2010 [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister’s Meeting website. – Access mode: <https://admm.asean.org/dmdocuments/6.%20ADMM->

Plus%20Configuration%20and%20Composition.pdf

7. Concept Paper on ADMM-Plus Modalities and Procedure, adopted at the 4th ADMM, Ha Noi, 11 May 2010 [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister's Meeting website. – Access mode: <https://admm.asean.org/dmdocuments/5.%20ADMM-Plus%20Modalities%20and%20Procedure.pdf>

8. Ha Noi Joint Declaration on the First ASEAN Defence Ministers' Meeting Plus, Ha Noi, 12 October 2010 [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister's Meeting website. – Access mode: <https://admm.asean.org/dmdocuments/JointDeclaration-ADMM-Plus-101012.pdf>

9. Chairman's Statement of the 1st ADMM-Plus, Ha Noi, 12 October 2012 [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister's Meeting website. – Access mode: <http://bit.ly/1oZHqQq>

10. Chalermpanupap T. ASEAN Defence Diplomacy and the ADMM-Plus. [Electronic resource] / Institute of Southeast Asian Studies website. – Access mode: http://www.iseas.edu.sg/documents/publication/iseas_perspective_2013_49_asean_defence_diplomacy_and_the_admm_plus.pdf

11. Tsuruoka M. An Era of the ADMM-Plus? Unique Achievements and Challenges [Electronic resource] / Center for Strategic and International Studies website. – Access mode: <http://csis.org/files/publication/Pac1369.pdf>

12. About the ASEAN Defence Ministers' Meeting (ADMM-Plus) [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister's Meeting website. – Access mode: <https://admm.asean.org/index.php/about-admm/about-admm-plus.html>

13. Concept Paper on the Transition of the ADMM-Plus Experts' Working Group Co-Chairmanship, adopted at the 7th ADMM, Bandar Seri Begawan, 7 May 2013 [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister's Meeting website. – Access mode: <https://admm.asean.org/index.php/2012-12-05-19-05-19/admm-plus/admm-plus-concept-papers.html>

14. Concept Paper on Frequency of ADMM-Plus Meeting, adopted at the 6th ADMM, Phnom Penh, 29 May 2012 [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister's Meeting website. – Access mode: <http://bit.ly/1lhThiT>

15. Additional Protocol to the Concept Papers on the Establishment of an ADMM and the ADMM-Plus, adopted at the 8th ADMM, Nay Pyi Taw, 20 May 2014 [Electronic resource] / ASEAN Defence Minister's Meeting website. – Access mode: <http://bit.ly/1rZqJc5>

Kholod I. Y., postgraduate student Department of History of Asian and African countries, Institute of Global History of the National Academy of Sciences of Ukraine (Ukraine, Kyiv), dorianwilde@ukr.net

Formation of the ADMM-Plus Security Mechanism in the East Asia

The paper analyzes the formation of the ADMM-Plus defence ministers forum between ten ASEAN countries and their eight major "dialogue partners" – Australia, China, India, Japan, New Zealand, South Korea, Russia and the United States. Author discovers the evolution of the ADMM-Plus idea which became one of the mechanisms of the ASEAN Political-Security Community building till 2015. Moreover, author studies obstacles and perspectives of the ADMM-Plus activities during the whole period of its existence from 2010 till 2015. Article investigates processes of collective decision making among member countries in the sphere of nontraditional regional security challenges (disaster management, maritime security, counter-terrorism), the potential of the ADMM-Plus forum in solving territorial disputes in the East China Sea and the South China Sea, as well as its correlation with other East Asian security mechanisms, namely ASEAN Regional Forum and the "Shangri-La Dialogue". In order to define prospects for political and security cooperation between mentioned countries author applies chronological, comparative and system theory methods. The results of this investigation show that the ADMM-Plus forum is quite competitive and can take a leading role among other models of regional integration in the security field due to such factors: 1) developed organizational structure of the forum where participants focus on the practical implementation of joint projects; 2) key regional players (China, USA and Japan) presence in the ADMM-Plus and the possibility of effective participation of all parties in the programs of cooperation.

Keywords: East Asia, ASEAN, ADMM-Plus, ASEAN dialogue partners, ASEAN Regional Forum, Shangri-La Dialogue.

Холод І. Ю., аспірант відділу історії країн Азії та Африки, Інститут всесвітньої історії НАН України (Україна, Київ), dorianwilde@ukr.net

Формирование механизма коллективной безопасности "АДММ+" в Восточной Азии

Проанализирован процесс создания форума министров обороны в рамках "АДММ+" при участии десяти государств АСЕАН и их восьми основных "партнеров по диалогу" – Австралии, Индии, КНР, Новой Зеландии, Южной Кореи, России, США и Японии. Исследована эволюция идеи "АДММ+", которая является одним из механизмов формирования Сообщества политики и безопасности АСЕАН до 2015 года. Автор раскрывает перспективы и

препятствия на пути деятельности этого многостороннего механизма в Восточной Азии на протяжении всего периода его существования – с 2010 г. до 2015 г. Анализируются процессы коллективного решения странами-участницами нетрадиционных вызовов региональной безопасности (преодоление последствий стихийных бедствий, морская безопасность, борьба с терроризмом), потенциал форума "АДММ+" по решению территориальных споров в Восточно-Китайском и Южно-Китайском море, а также его соотношение с другими механизмами в сфере безопасности в Восточной Азии – Региональным форумом АСЕАН и "Диалогом Шангри-Ла". Для определения перспектив политического взаимодействия указанных стран используются хронологический, сравнительный и системный методы. Делается вывод о том, что форум "АДММ+" является достаточно конкурентоспособным и может занять ведущую роль среди моделей региональной интеграции в сфере безопасности, что обусловлено следующими факторами: 1) развитой организационной структурой форума и нацеленностью участников на практическую реализацию совместных проектов; 2) представленностью в "АДММ+" основных региональных игроков (КНР, США и Японии) и возможностью эффективного привлечения всех участников к программам сотрудничества.

Ключевые слова: Восточная Азия, АСЕАН, "АДММ+", "партнеры по диалогу" АСЕАН, Региональный форум АСЕАН, "Диалог Шангри-Ла".

* * *

УДК 327.8

Шевчук М. В.

студентка, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), masha_shev@ukr.net

БРАЗИЛІЯ У ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКІЙ СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

З утворенням багатопольярного світу міжамериканська система міжнародних відносин зазнала значних змін. Із втратою США лідерських позицій у ЛАКБ у регіоні утворився вакуум, який почали заповнювати нові актори. У даній статті досліджено появу нового регіонального лідера – Бразилії, яка обрала курс на здобуття лідерства у Південній Америці та на підвищення своєї міжнародної ваги у світі. Метою дослідження є з'ясування ролі Бразилії у латиноамериканській системі міжнародних відносин та аналіз основних важелів впливу даної держави. Вивчається ефективність та доцільність зовнішньополітичних ініціатив Бразилії XXI століття. Проаналізовано еволюцію зовнішньої політики за президентства Луїса Сілви та Ділми Русефф та засоби забезпечення її успішності. В умовах формування позитивного іміджу Бразилії на регіональному та міжнародному рівнях у Бразилії є багато шансів отримати відгук своїм ініціативам у Південній Америці та забезпечити стабільне місце великої держави у світі.

Ключові слова: Бразилія, Латинська Америка, регіональне лідерство, зовнішня політика, Ділма Русефф, Луїса Сілва.

Сучасні процеси формування мультипольярної системи міжнародних відносин супроводжуються незмінним зростанням у світовій політиці та економіці ролі нових держав – регіональних лідерів.

Однією з таких провідних держав-лідерів сьогодні виступає Бразилія, яку ще називають "латиноамериканським гігантом" [1]. Про це свідчить підвищена міжнародна активність Бразилії та її активна участь у регіональних і міжнародних альянсах. Сьогодні Бразилія належить до "двадцятки" провідних економік світу, виступає вагомим чинником формування мультипольярного світового порядку. Відтак дослідження зовнішньої політики Бразилії та її ролі в латиноамериканській системі міжнародних відносинах, на нашу думку, є вкрай актуальною.

Актуальність теми обумовлена також і тим, що вона поки що не знайшла глибокого вивчення в українській політологічній думці. Зовнішня політика Бразилії відображена в роботах таких вітчизняних дослідників як: Ю. Богаєвський [2]; П. Ігнат'єв [3; 4]; В. Кириченко [5]; К. Радченко, Ю. Сафіулін, М. Сурков [6]. Більш поглиблено зовнішню політику Бразилії відображено у працях російських дослідників, зокрема таких, як: В.